

sodelovali manj. Obraten trend se je pokazal pri strategiji, ki vedno sodeluje. Ugotavljam, da prihaja do pomembnih povezav med stopnjo sodelovalnosti in psihotizmom ter ekstravertnostjo, kar pa se kaže le v parjenjih udeležencev z določenimi računalniškimi strategijami. Stališča do aktualnih družbenih vprašanj so v določenih pogledih izkazala kot dober napovednik stopnje sodelovalnosti, konkretnije stališča, ki se dotikajo vprašanj dela ob nedeljah, verouka v šolah, potrebe po vojski in splošne politične usmeritve.

Vpliv propriocepcije na učinkovitost branja

Matjaž Mihelčič^{1,2} in Anja Podlessek³

Optika Mesec¹

²Veleučilišče Velika Gorica, program optometirja

³Oddelek za psihologijo, Filozofska fakulteta

Kontakt: matjazmihelcic@siol.net

Cilji: Ergonomija pri gledanju na blizu vpliva na učinkovitost branja. Predpostavljali smo, da branje z ekrana, ki ga držimo v rokah, nudi vidnemu sistemu natančnejšo informacijo o razdalji do gradiva, kot pa branje z ekrana, ki nima stika s telesom. V študiji smo merili akomodacijo in zenične odzive v obeh pogojih. Metode: 47 pravovidnih udeležencev, starih v povprečju 16,4 let ($SD = 0.6$), je v dveh pogojih prebralo kratka števila z 10" LCD ekrana, na razdalji 40 cm. V enem pogoju so udeleženci držali ekran v rokah, v drugem pa je bil postavljen na prozorno stojalo, tako, da niso imeli telesnega stika z njim. V časovnem intervalu 90 s smo beležili število prebranih enot, z video-skiaskopom Power Refractor 3 pa smo merili odzive zenic in akomodacije. Rezultati: število prebranih številčnih enot je bilo v pogoju s propriocepcijo večje, kot v pogoju brez nje. Povprečna odziva velikosti zenic in akomodacije se med pogojema nista pomembno razlikovala. Oženje zenic po času je bilo hitrejše v pogoju brez proprioceptivnega vnosa. V obeh pogojih je zamik akomodacije naraščal enako hitro, podobno nismo našli statistično pomembnih razlik v mikrooscilacijah akomodacije in zenic. Zaključki: Ko so udeleženci držali ekran v rokah, je bilo branje hitrejše, zenice pa so se v intervalu 90 s počasneje ožile. Ugotavljamo, da ima propriocepcija določen vpliv na delovanje in učinkovitost vidnega sistema.

Psihofizikalne preiskave pri celostni obravnavi bolečine

Duška Meh¹, Kaja Meh² in Dejan Georgiev²

¹Univerza v Ljubljani, Medicinska fakulteta, Katedra za fizikalno in rehabilitacijsko medicino

²Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za psihologijo
Kontakt: meh.duska@gmail.com

Bolečina je fiziološki, psihičen in družben pojav. Pomeni doživetje specifičnih telesnih procesov, vsebuje pa (1) telesne zaznave s kakovostmi, o katerih poročajo npr. pri telesni okvari, (2) občutek grožnje, povezan s temi zaznavami, in (3) občutek nelagodja ali drugih negativnih čustev, ki temeljijo na tej grozeči izkušnji. Eden največjih strokovnih in raziskovalnih izzivov je njeno uspešno obvladovanje, saj vsaj občasno obremenjuje več kot 50% odstotkov populacije

pri nas in v svetu. Predpogoj zavedanja o bolečini je zavest, saj le razum omogoča doživetje in prepoznavanje neprijetne izkušnje. Natančno jo določimo z različnimi metodami, vse pa zahtevajo zavestno sodelovanje budnega in čuječnega človeka z bolečino ter prav tako zelo pozornega in odlično izobraženega ocenjevalca. Sistematično smo ambulantno spremljali ljudi z bolečinami in pri 3342 preiskovancih s klinično nevrološko in psihološko opredeljeno indikacijo uporabljali različne psihofizikalne metode. Osnova je bilo določanje zaznave somatskih dražljajev s termotestom, instrumentalno preiskavo, zaenkrat žal redko namenjeno večrazsežnostnim analizam. Dopolnjevali smo jih z elektrofiziološkimi preiskavami in s psihofizikalnimi pripomočki: lestvicami (VASes) ter vprašalniki (McGillovi vprašalniki o bolečini – Katz in Melzack, 2011). Večdimenzionalna orodja so omogočala ločevanje biološko, psihično in sociološko izzvanih odzivov. Zanesljivo smo ocenili količinske, kakovostne, prostorske in časovne značilnosti občutkov. Dobljeni rezultati so potrdili, da je psihofizikalno določanje občutljivosti zaenkrat najprimernejši pokazatelj uspešnosti prepoznavanja, obvladovanja in spremljanja telesnih občutkov. Bolečina kot večrazsežnostni pojav zahteva transdisciplinaren celosten pristop, pri katerem ima eno najpomembnejših vlog psihologija. Na mehanizmih temelječ pristop, ki izpolnjuje najzahtevnejša strokovna in znanstvena merila, omogoča povezovanje izkušenj in znanj. Potrebujemo uveljavljena orodja in razlago, ki povezuje in pojasnjuje ugotovitve. Čim popolnejša bo naša slika o bolečini, bolj jo bomo znali obvladati in uravnati njen pomen.

Ali znam toliko, kot mislim, da znam? Dunning-Krugerjev učinek, poznavanje neobstojećih konceptov in iluzija znanja

Nejc Plohl in Bojan Musil

Filozofska fakulteta, Univerza v Mariboru

Kontakt: nejcplohl@gmail.com

Realistično zaznavanje lastnega znanja je pomembno na različnih področjih našega delovanja, a pretekle študije razkrivajo, da je naše samozaznavanje v resnici polno pomanjkljivosti. Naša študija se je, konkretno, fokusirala na splošno precejevanje znanja ter primerjavo med eksperti in slabšimi reševalci (Dunning-Krugerjev učinek); na poznavanje neobstojećih konceptov; in na iluzijo znanja, ki jo daje nepopolno izobraževanje. Da bi testirali različne luknje v samoznavi, smo konstruirali pripomoček iz štirih delov, tega pa potem skupinsko distribuirali slovenskim študentom. Rezultati so pokazali, da so reševalci v povprečju precejevali svoj absolutni dosežek na testu slovnice, ne pa tudi svojega položaja v vzorcu. Kvartil najslabših reševalcev je svoj surov dosežek na testu najbolj precejeval (a ga je podobno močno precejeval tudi drugi kvartil), prav tako pa je ta kvartil najmočneje precejeval svoj položaj v vzorcu. Kvartil najboljših reševalcev, na drugi strani, je svoj surov dosežek zaznaval znatno točneje od preostalih kvartilov, ob tem pa tudi najbolj podcejeval svoj položaj v vzorcu. Rezultati raziskave, natančneje dela, ki se tiče poznavanja neobstojećih konceptov, so pokazali, da je 56 % sodelujočih

zatrnilo poznavanje vsaj enega neobstoječega dela Ivana Cankarja, pri tem pa je pomemben element predvsem absolutna samozaznana kompetentnost, ki pozitivno korelira tako s številom poznanih resničnih konceptov kot številom poznanih lažnih konceptov. V zadnjem delu študije smo ugotovili še, da je nepopolno izobraževanje o nanotehnologiji vodilo do lažne gotovosti pri odgovarjanju na vprašanja iz tega področja, kljub temu da predstavljeno besedilo v resnici ni bilo relevantno za nadaljnje odgovarjanje. Rezultate smo v zadnjem poglavju povezali s preteklo literaturo ter izpostavili prednosti in pomanjkljivosti, ideje za prihodnje raziskave in aplikativno vrednost.